№ 63 Ցունխսի 27 Զորեքշաբթի **1884** Ցունխսի 27 Զորեքշաբթի № 63

ՏԱՍՆ ԵՒ ԵՐԲՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարվանը 6 րուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція «Мшакъ».

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆՆ

ՈՒԼԻՍ ՊԻԼԱ ԵՒ ԸՆԿ.

Պատիւ ունի յայտնելու իր Թղթակիցներին և առևտրական դասակարգին, որ բացի Թիֆլիզից, Նուխում, Շուշում, Պարսկաստանում և այն ամեն քաղաքներում, ուր հարելի կը լինի ունենալ առևտրական յարաբերութիւն Ֆրանսիայի, գլխաւորապէս Մարսէյլի, Լիօնի, Փարիզի հետ, ավանս է տալիս ապրանաց վրա 50-ից 80% և 6% տոկոսօք: Իսկ յիշեալ Ֆրանսիական քաղաքներից ապրանք կամեցողները կարող են բերել տալ նոյն տան միջոցաւ փոքր կոմիսսում վճարելու պայմանով:

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւնների համար դիմել Բաղդասար Քալանթարեանցին այս հասցեով. Тифлисъ, Эриванская площадь, № 14, домъ Кетхудова.

1—2

БОՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Մեծ-Ղարաքլիսայից: Նամակ խմբագրին: Նամակ խմբագրին: Նամակ խմբագրին: Ներքին լուրեր:—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Արտաքին լուրեր:—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ: ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Աւազակապետ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՄԵԾ-ՂԱՐԱՔԻԼԻՍԱՅԻՑ

—

Ցունխսի 15-ին

Առօրեայ խնդիրների մէջ պակաս տեղ չէ բռնում և մեր գիւղացւոց ներկայ աննախանձելի դրութիւնը: Այն երևոյթները, որոնց համար այժմ պէտք է լարվի ընդհանուրիս ուշադրութիւնը, դրքա մեր գիւղացիների և նրանց կեանքի տխուր պատկերներն են: Եթէ փոքր ինչ շրջահայեաց լինենք, եթէ փոքր ինչ լուրջ մտածենք, պարզ կը տեսնենք որ մեր գիւղացին ներկայումս գոյութեան վտանգի մէջ է. նա (գիւղացին) ջլատված է ֆիզիքապէս, բայց նրան օգնող չը կայ: Նա ընկած է մտաւորապէս; բայց նրան նպաստող չը կայ. այդ բոլոր երևոյթների պատճառը մենք կը գտնենք նրա արտաքին թշնամիների, անհաշիւ տնտեսութեան և կառավարութեան մէջ: Որոնք են արդեօք գիւղացւոց արտաքին թշնամիները. կեանքի անյաջող պայմաններն են, վաշխառուները: Ո՛չ, դրանք միայն բաւական չեն, այդ ցուցակի մէջ չը մոռանանք մտցնել և մեր գիւղական տանուտէրներին:

Մեր գիւղական տանուտէրները հասարակական համայնքի մէջ մասամբ կատարում են այն դերը, ինչոր միջին դարերում հողատէր իշխանները:

Այն դիմակը՝ որի տակ կործում են մեր տանուտէրները, այն շահասիրական ոգին՝ որով նրանք շատ ճնշումներ են յարուցանում ժողովրդի մէջ, այդ ոգին դեռ ևս իր պարզ պատկերով մեզ չէ երևացել, որի տակ կատարված խողութիւնները թէպէտ և չօշափելի, բայց մեզ աննշմարելի և անյայտ լինելու պատճառով, մնում են առանց ուշադրութեան: Գիւղական տանուտէրը ժողովրդին առաջնորդում է, նա հասարակութեան ներքին գործերի մէջ մասնակցում է, նա ժողովրդի նեղութեան ցաւակից և ուրախութեանը նոյնպէս մասնակից է համդիսանում, բայց այդ բոլորը մի տեսակ աչխարհատեսութիւն է, մի տեսակ խորամանկ սկզբունք է, որ ներկայ քաղաքականութեան հետ միանալով գործադրվում են միմիայն նպատակին հասնելու համար: Գործին ծայրահեղ կերպով նուիրվելը միշտ ծագեցնում է կասկածներ այդ վերին աստիճանի զոհողութիւնների ծանք: Արդեօք մեր գիւղական տանուտէրները փոխարէն ինչով են վարձատրվում, քանի որ նրանք չեն ստանում ռոճիկ ոչ հասարակութիւնից, ոչ պետական գանձարանից: Մինչ մենք անձնանուէր տանուտէրներ ունենք, որ այդպիսի հանգամանքում իրենց անձնական շահերից աւելի են գերադասում ժողովրդի օգուտը. այդ մասին հետ համաձայնել անկարելի է: Ուրեմն էլ ինչումն են գտնում յարգելի պարոնները իրենց բաւականութիւնը, իրենց բարոյական և նիւթական վարձատրութիւնը: Բայց դեռ ուրիշ զոհողութիւնների ևս ենթարկված են մեր տանուտէրները: Իւրաքանչիւր անհատ, որը ընդունում է այդ պաշտօնը, իւրաքանչիւր բազմախնդիր անձնաւորութիւն, որին վիճակվում է այդ իշխանութիւնը, նրա սրտի և հոգւոյ մէջ կրկնապատկվում են հպարտութեան ուրախ զգացմունքները. նրա դուռը անխտիր բացվում է ամեն այցելողի առաջ, ամենամեծ պաշտօնեայից սկսեալ մինչև ամենաստորը, բոլորն էլ ստանում են իրենց պատշաճաւոր պատիւը, բոլորն էլ վայելում են նրա սեղանից. այդ հանգամանքում անկասկած տանուտէրը աւելացնում է իր փառքը մեծաւորների առաջ, հիմնաւորապէս իր իրաւունքին և իշխանութեանը տէր է դառնում, բայց թէ ինչ աղբիւրներից են գործադրվում, խոստովանել կարելի է:

Ամեն մի հասարակութեան մէջ տանուտէրութեան փառքը ժառանգում է նա, ով որ փոքր ինչ հարուստ է, ճարպիկ և խորամանկ. և այդ իշխանութիւնը ձեռք բերելու համար հարիւրներ են փչացնում ամբոխին և զանազան կողմնակի անձանց կաշառելու, որով և ստանում են ընտրութեան մէջ մեծ ձայն: Եթէ մենք թոյլ տանք մեզ հաւատ ընծայելու մի տգէտ գիւղացու այդ աստիճանի ազգասէր և հասարակութեան համար անձնանուէր լինելուն, նշանակում է ճշմարտութեան և խղճի առաջ մեղանչել, բայց մենք մեր բաւականութիւնը պէտք է գտնենք փոքր ինչ աւել հետևեալ գաղտնի երևոյթների մէջ:

Տանուտէրը ուրիշներին պատվում է, շռայլութեան մէջ լողում է, վատնելով պարզամիտ գիւղացւոց տաժանակիր աշխատանաց կոպէկները. նա (տանուտէրը) հասարակութեան համար ձրի պաշտօնավարում է, գիւղացիներից կաշառք ստանալու, կեղեքումներ անելու յոյսով: Եթէ տանուտէրը մեղադրվում է կաշառակերութեան մէջ դատաստանի առաջ, ազատ պատասխանում է թէ «ես իմ ռոճիկն եմ ստացել»: Ամփոփելով միտքս, աւելացնում եմ որ աւելի լաւ կը լինէր, որ իւրաքանչիւր հասարակութիւն նշանակէր տարեկան ռոճիկ իր ընտրելի տանուտէրի համար, որով թէ զարգացած մարդիկ կը ձգտէին այդ պաշտօնը ընդունելու, և թէ կեղեքում, ճնշում և այդ տեսակ անգթութիւններ կը վերանային ժողովրդի միջից, և մասամբ ազատ կը շնչէր գիւղացին:

Մկրտիչ Զաքարեանց

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ԱՒԱԶԱԿԱՊԵՏ

—

Կարդալով «Աւազակապետ» վերնագիրը, ընթերցողը պիտի կարծէ, թէ ես իրան վէպ կամ մի ուրիշ բանաստեղծական գրուածք եմ առաջարկում կարդալու: Բայց եթէ փոքր ինչ համբերութիւն ունենայ, նա պիտի տեսնէ, որ իմ պատմածս մի իրողութիւն է, որը շատ անգամ պատահում է մարդկային կեանքի մէջ: Նա պիտի համոզվէ, որ շատ անգամ հասարակութեան անդամները և նրա վատ կազմակերպութիւնը իրանք են ստեղծում պատուհասներ, տխուր երևոյթներ, մեծ վնասներ հասարակութեան համար: Վերջինս զգում է, թէ այդ անբաղդութիւնները նախախնամութիւնից ստացված պատիժներ են: Այդ ուղիղ է, որովհետև ամեն մի պատուհաս ուրիշ մի բան չէ, եթէ ոչ մի շարք սխալների արդիւնք, որ գոյութիւն է ստանում բնութեան օրէնքների հիման վրա: Այս տեսակէտից պարզ է, որ ամեն մի փորձանք պատիժ կարելի է համարել սխալների համար: Բայց բանը նրանումն է որ մարդիկ չեն կարողանում ուղիղ որոշել, թէ ո՛ր սխալներից յառաջ են գալիս ո՛ր պատուհասները կամ տխուր երևոյթները և ընկնում են մոլորութեանց մէջ:

I.

Ոսկանը մէկ մշակ էր, որ առաւօտից մինչև երեկոյ գործում էր մի որ և է պարոնի այգիումը և միայն ցամաք հացի փող ձեռք բերելով, միացնում էր նրան իր կնոջ, Թամամի, աշխատածի հետ: Այդպիսով նրանք կերակրվում էին և կերակրում էին իրանց միակ որդի Սէյրանին:

Թամամը հացթուխ էր, որ ամեն մի թոնրի համար ստանում էր մէկ փափուկ հաց և տասն կոպէկ դրամ: Նա յաճախում էր ընդամենը ութ տներ: Եթէ հաշւենք, որ ամեն մի տունը ամիսը չորս թոնիր հաց էր ուտում, կը ստանանք որ Թամամը առնում էր մօտաւորապէս երեսուն երկու նոր թխած հաց և երեք րուբլի քսան կոպէկ դրամ: Բացի սրանից նա շաբաթը երկու երեք անգամ աշխատում էր Ներսէս աղի կնոջ համար. մի օր շորեր էր լուանում, միւս օրը հիւրերի համար կերակուր էր պատրաստում և այլն: Այդպիսով էլ գոյացնում էր մօտ երեք րուբլի ամսական:

Ոսկանը նոյնպէս ըստ մեծի մասամբ գործում էր Ներսէս աղի այգիում ու լաւ գործ եղած ժամանակը բերում էր տասն րուբլի ամսական: Այդ փողերով նրանք, թէև նեղութեամբ, բայց այնուամենայնիւ ապրում էին: Ամենայն ամիս չորս րուբլի տան քրէհ էին տալիս, երկու րուբլի հացի պակասն էին լրացնում, մէկ րուբլի պանիրի, մէկ րուբլի մսի, մէկ րուբլի թէյ ու շաքարի, մէկ րուբլի ածուխի և փայտի, մէկ րուբլի ուսումնարանին, մէկ րուբլի էլ հագուստի, ուսումնարանական պիտոյքների, բաղնիսի և ուրիշ մանր մունր բաների համար էր ծախսվում: Երեք չորս րուբլի էլ յետաձգում էին ձմեռվայ համար, որովհետև այդ ժամանակ Ոսկանը շատ օրեր պարապ էր մնում:

Ոսկանը անուս մարդ էր և ոչ մի արհեստ չը գիտէր, որովհետև նրա հանգուցեալ հայրը մէկ խեղճ գիւղացի էր եղած, որը իր մահից մի տարի առաջ կորցրել էր իր բոլոր ունեցածը, շնորհիւ պարտատէր շարչիների: Ոսկանն էլ վերցնելով կնոջը, եկել էր քաղաք մի կտոր հաց գտնելու: Նա բնական խելք ունէր, բայց մարդկանց մօտ թագցնում էր նորան, այսինքն շատ քիչ էր խօսում, որովհետև, ինչպէս ինքն ասում էր, աղքատութիւնը կնիք էր դրել նորա բերանին: Կարծեմ այսքանն էլ բաւական է, որ ընթերցողը մի գաղափար ունենայ Ոսկանի մասին, որի հետ համարեա մենք գործ չենք ունենալու:

Թամամը ժիր, խօսելու ընդունակ, քաղցասիրտ և առողջ անձն ունեցող կին էր: Նրա բնաւորութիւնը սիրելի էր, ինչպէս առհասարակ լինում է հայ հացթուխի կանանց բնաւորութիւնը: Դէմքով թէև նա շատ գեղեցիկ չէր, բայց, ինչպէս ասում են, «սև աչք ու սև ունք» ունեցող կին էր:

Նորանց որդի փոքրիկ Սէյրանն էլ թէև դեռ տասն տարեկան էր, բայց քիչ չէր օգնում իր մօրը: «Սէյրան, հայրդ շուտով կը գայ, ջուր չը կայ խմելու» ասում էր Թամամը: Եւ ահա հինգ րոպէից յետոյ Սէյրանը տնքալով վայր էր դնում սառը ջրով լցված կուժը:

— Սէյրան, մեռնեմ քեզ համար, քթախոտիս արկղիկը Եղիսէ-բաջիի մօտն է մնացել, գնա բեր: Սէյրանը իսկոյն վազում էր: Մի խօսքով, նա մեծ մխիթարութիւն էր Ոսկանի ու Թամամի համար: Մարդ ու կնիկ նորան աւելի էին սիրում, քան թէ միմեանց:

Գալով Սէյրանի ուղեղին, պէտք է ասել, որ նա քանքարաւոր երեխայ էր: Ի՞նչու էք զարմանում. Նախախնամութիւնը քանքար բաժանելիս հարստութեան կամ աղքատութեան չէ նայում, այլ տալիս է իր ցանկութեան համեմատ: Այդ երեխան թէև չէր փայլում իր ուսումնարանական թւանշաններով, բայց այդ ոչինչ դեռ չէ ապացուցանում: Թւանշանից երբեք չէ կարելի ուղեղի մասին գաղափար կազմել, որպէս շատերը կարծում են: Կարդացէք բոլոր նշանաւոր մարդկանց կենսագրութիւնները, ապա դուք կը տեսնէք, որ նորանք ըստ մեծի մասամբ կամ միջակ, կամ վատ թւանշաններ ստանալիս են եղել: Հասարակ մանուկը բոլոր յոյսը դնում է աշխատութեան վրա: Նա անդադար գործում է, տասն անգամ մի և նոյնը սովորում է ու բացի իր դասերից ուրիշ ոչնչի վրա չէ մտածում: Բայց այդպէս չէր Սէյրանը: Նա «ինքը չը կայ թիզ ու կէս, արարմունքն է գազ ու կէս» էր: Ինչեր չը կար նորա ուղեղի մէջ: Խօսում էիք նորա մօտ լուրջ հարցերի մասին, նա սկսում էր իր միտքումը քննադատել ձեզ: Ամեն բան նորան հետաքրքրում էր, ամեն բան հետազօտում էր նա, երբեք չը մտածելով, որ այդ իր հասակի բանը չէ:

Դիցուք թէ նա պարտաւոր էր միւս օրվայ համար մի ոտանաւոր բերան անել: Նա մի անգամ կարդում էր և ասելով թէ «հինգ րոպէի բան է, առաւօտը կը սովորեմ», մի կողմ էր դնում: Իսկ այժմ.—միթէ նա խաղալ էր կամենում... ոչ: Այսօր նա վերջացրել էր բարձումն, և այժմ ուղեղին ոյժ էր տալիս, որ ինքն իրանից բազմապատկութիւնը հասկանայ, չը համբերելով, որ մի քանի օրից յետ ուսուցիչը սովորցնէ: Ոտանաւորի մասին նա բոլորովին մոռանում էր, որովհետև «ձիու վազելը, գայլի գալը, կատուի գնալը» նորան բնաւին չէր հետաքրքրում, և երբ միւս օրը ուսուցիչը հրամայում էր դասը ասել, մեր փոքրիկ փիլիսոփան մնում էր շուարած:

—Անընդունակ և ծոյլ երեխայ ես դու, բացականչում էր ուսուցիչը և ամենավատ թւանշան նշանակում:

Նոյն օրը թւաբանութեան դասի ժամանակ Սէյրանն էր, որ միշտ առաջին մատ բարձրացնողն էր լինում ու ուղիղ պատասխան էր տալիս: Ուրիշ անգամ դարձեալ թւաբանութեան ժամանակ Սէյրանը երբեք մատ չէր բարձրացնում, և կարծես թէ քնած լինէր: Բայց նրա ուղեղը անգործ չէր: Նա քննադատում էր այժմ տէր հօր ասած այն խօսքը, թէ «ով որ աւելի է գործում, նա աւելի երջանիկ է լինում»: Սէյրանը այդ խօսքերը իր ընկերների նման հալած իւղի տեղ չէր ընդունում: «Եթէ այդպէս է, մտածում էր նա, ապա ինչու իմ հայրը ամբողջ օրը գործելով նեղութեան մէջ է, իսկ Ներսէս աղան մագաղինի սեղանի վրա պարապ նստելով ոչ մի հոգս չունէ»: Ահա թէ ինչու էր նա կարմրում, երբ նոյն րոպէին ուսուցիչը բացականչում էր. «Սէյրան, դու չես կարողանում խնդիրը լուծել»: Տէր ողորմեայ, մտածում էր ուսուցիչը, այդ երեխան հրէշ է, ինչ է, մի օր առաջինն է լինում, միւս օրը ոչինչ չէ իմանում»:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

—

Յունիսի 26-ին

Ձեր պատուական լրագրի անցեալ № 62-ում արտատպված էր «Одесскій Листокъ» թերթից, ներքին լուրերի բաժնում, մէկ անտեղի զրպարտութիւն իմ դէմ:— Պ. խմբագրապետ, խնդրեմ ձեր մարդասիրութիւնից, ճշմարտութիւնը երևան հանելու համար, ներկայ երկտողիս բարեհաճէք մի անկիւն շնորհելու ձեր պատուական լրագրի մօտակայ համարներից մէկում:

Չը գիտեմ ինչից դրդված պ. Կարապետ Ռնժիևը դիմել է այդպիսի զրպարտութեան, որը ազնիւ մարդուն երբէք չէ վայել:

Ես բոլորովին ոչ մտադիր եմ եղել և ոչ էլ մի այդպիսի գումար փախցրած եմ Ռնժիևից, բայց թէ մի փոքր գումար ես նրան պարտ եմ եղել, այն էլ վճարել եմ, ստանալով նրանից այդ մասին ստորագրութիւն և որը ըստ պահանջման հարկին, կարող եմ ամենուրեք ներկայացնել իբրև ապացոյց իմ արդարութեան:

Այն ինչ, նոյն ինքը պ. Ռնժիևը տեղւոյս պօլիցիայում խոստովանեց, որ ինքը սխալվել է մի այդպիսի անհիմն լուր հրատարակելում, մի և նոյն ժամանակը խնդրելով իմ ներողամտութիւնը. կարծեմ պօլիցիան էլ կարող է լաւ փաստ լինել:

Այնուամենայնիւ ինձ քաջ յայտնի է, որ պ. Ռնժիևը գինու ազդեցութեան տակ լինելով, և ուրիշից դրդված (նրան դրդողը է ինձ թշնամի իմ հայրենակից մի պարոն) կատարել է մի այդպիսի զրպարտութիւն:

Թէև «հարբած» բառը փոքր ինչ անտեղի է, բայց և այնպէս յատուկ է պ. Ռնժիևին՝ բառի բուն նշանակութեամբ,—այդ մասին ես կարող եմ ապացուցանել վկայութեամբ իրան (Ռնժիևի) համաքաղաքացիների —(աղէքսանդրապօլցիների):

Ս. Շահպարոնեանց

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

—

Թիֆլիս, 21 յունիսի

«Մշակի» 61 համարի լուրերից մէկում Սղնախից հաղորդված էր նոյն քաղաքի հայոց երկսեռ դպրոցի ուսուցիչ պ. Ռւմիկեանցի հրաժարականի մասին, որի պատճառը, պ. Լրատուի ասելով, ուսումնարանի կրօնուսուցին են համարում:

Որովհետև ակնարկված կրօնուսույցը ես եմ, ուստի պարտք եմ համարում սորանով յայտնել, որ ես պ. Պ. Ռւմիկեանցին իր ուսուցչական պաշտօնի մէջ համակրողներից մէկը լինելով, ինձ զգալի կերպով վիրաւորված եմ համարում յիշեալ լրի առիթով և յոյս ունեմ, որ մեր վշտացած ուսուցչին իրան էլ լաւ յայտնի կը լինի ասածիս ճշմարտութիւնը:

Ինչ վերաբերում է լրի այն մասին, որի մէջ ասուած է իբր թէ ես ցանկանում եմ բոլոր ուսուցիչներին իմ կամքին ենթարկել, դա աւելի քան ծիծաղելի է, որովհետև դորա համար ես ոչ իմ մէջ բաւական ոյժ եմ զգում, ոչ էլ համակրած եմ երբէք այդպիսի ստոր և մի բռնակալի վայել արարք ունեցող անձանց:

Կրօնուսոյց Եղիշէ քահ. Տէր-Աստուածատրեանց

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

—

Ագուլիս, 24 յունիսի

Ձեզ և թէ ձեր ընթերցողներին հեռագիրներից և թղթակցութիւններից արդէն յայտնի է մայիսի 20-ին Վերին-Ագուլիսում պատահած հեղեղի—այդ իւր հետևանքներով սարսափելի աղէտի մասին: Չը կրկնելով այդ կորստաբեր պատահարի սրտաճմլիկ նկարագրութիւնը, պատահարի՝ որի ծանր հարուածներից այսպէս կամ այնպէս, այս կամ այն չափով ազատ չը մնաց ոչ մի ագուլեցի՝ «Մամնաժողովս» ի դիմաց Ագուլիսի հասարակութեան դիմում է ձերդ կարգադրութեան, խնդրելով բանալ խմբագրութեանդ մէջ ստորագրութիւն Վերին-Ագուլիսում հեղեղից վնասված աղքատ ընտանիքների օգտին:

Նախագահ՝ Գրիգոր եպիսկ. Ազարիբեանց

Անդամք՝ { Առաքել Ներսէսեանց
Խաչատուր Փանեանց
Աւետիս Մնացականեանց
Քրիստափոր Միքայէլեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք պ. Մուրիէից նրա երկու գրքերը: «Guide au Caucase և Programme du congres archéologique russe á Odessa.» Երկու գրքերն էլ տպված են Օդէսայում:

—

Տպելով Ագուլեցիների հրաւէրը օգնել աղէտից վնասվածներին, պարտաւորութիւն ենք համարում յայտնել, որ մենք անկարող ենք այժմ «Մշակի» մէջ ստորագրութիւն հաւաքել յօգուտ վնասվածների, քանի որ «Մշակի» խմբագիրը ինքը այն տեսակ խառն դրութեան մէջ է, որ դժբաղդապէս կարող չէ զբաղվել հաշիւների գործով: Այդ պատճառով առաջարկում ենք նրանց, որոնք ուզում են օգնել ագուլեցիներին, ուղարկել իրանց նուէրները ուղղակի մամնաժողովին:

—

ԵՐԵՒԱՆԻՑ մեզ գրում են, որ այնտեղ Ս. Տէր-Յովհաննէսեան անունով մի ուսանող և Վարդուհի անունով մի կին իրանց թունաւորեցին սուլեմայով: Իսկոյն հրաւիրված բժիշկները կարողացան մահից ազատել միայն Տէր-Յովհաննէսեանին, իսկ կինը մեռաւ: Այժմ երիտասարդը հիւանդ պառկած է: Թունաւորվելու պատճառը յայտնի չէ:

—

ԹԷԼԱՒԻՑ մեր թղթակիցն Վրաստանցի գրում է մեզ հետևեալը. «Անցեալներումս «Մշակի» № 50-ի մէջ գրել էի բ ո գ ա ն ա անուանված ճճուների մասին, որոնք անխնայ կերպով ոչնչացնում են պտղատու ծառերի նորաբողբոջ ծաղիկները: Այժմ կարող եմ հաղորդել խմբագրութեանդ, որ ներկայ տարվայ ցրտերից, հողմերից և հեղեղներից այդ ճճուները բ ո լ ո ր ո վ ի ն ո չ ն չ ա ց ա ն: Բնութեան հարուածը բնութիւնը ոչնչացրեց, սակայն ինչ օգուտ, երբ Թէլաւի գաւառի այգետէրերին մնացին միայն ծաղիկներից մերկացած ծառեր, հետևապէս և պտուղներից: Սակայն վատ չէր լինի, որ Խարասու-բազարի ձեր թղթակցի առաջարկած միջոցը դոցա դէմ մեր այգետէրերը գործ դնէին, որովհետև դոցա ձուները կրկին կարող են մնացած լինել»:

—

Նոյն տեղից մեր թղթակիցը գրում է մեզ. «Այստեղի Ս. Նունէի ռուսաց օրիորդական ուսումնարանում ուսանում են 6 հայ օրիորդներ, որոնց հայոց լեզու չէ դասարվում, իսկ կրօնը աւանդվում է ռուսաց լեզուով: Չը նայելով որ տեղիս գործակալ արժ. Գէորգ աւագ քահանայ Տէր-Սարգսեանը դրա վրա բազմիցս հրաւիրել է յիշեալ ուսումնարանի վարչութեան ուշադրութիւնը, սակայն նա (վարչութիւնը) միշտ պատասխանել է, որ միջոց չունի հայոց լեզուի և կրօնի համար նոր ուսուցիչ վարձելու, իսկ երբ յիշեալ արժանապատիւ հայր գործակալը մատնացոյց է արել մի քանի անձանց, որոնք յանձն են առնում դոցա ձրի դասատուութիւնը,—որ անում է շաբաթական 7—10 դաս,— ս. Նունէի զավէդէնիայի վարչութիւնը դարձեալ ուշադրութիւն չէ դարձրել: Պատճառը անհասկանալի է: Ինչո՞ւ հայ օրիորդները չը պէտք է սովորեն իրանց մայրենի լեզուն և իրանց կրօնը: Այս ցաւալի երևոյթի վրա դարձնում ենք թէ մեր նահանգի ուսումնարանների դիրեկցիայի և թէ վերոյիշեալ օրիորդական ուսումնարանի աւագ հոգաբարձուհի իշխանուհի Ջավչավաձէի խորին ուշադրութիւնը»:

—

Երևանի նահանգի Մեղրի գիւղից մեզ հեռագրում են հետևեալը. «Յորդահոս անձրևին հետևեց հեղեղը, որ երրորդն է այս տարի, բայց դրա նմանը դեռ ես չէ եղել: Բամբակի արտերը փչացած են. աղքատութիւնը յուսահատված է. վնասները 150,000 րուբլուց աւելի են: Անհրաժեշտ է օգնութիւն դրսից»:

—

ԹԷԼԱՒԻՑ մեր թղթակիցը հաղորդում է մեզ հետևեալը: «Ներկայումս քաղաքումս խօսակցութեան առարկայ է դարձել Թէլաւի գաւառի Սաբուէ կոչված գիւղում պատահած հետևեալ անցքը: Ինչպէս պատմում են, յիշեալ գիւղի կալուածատէր իշխ. Ջօրջաձէների և գիւղացիների մէջ կալուածական վէճը այն աստիճան է հասել, որ վերջիններս ստիպված են եղել զագանակներով պաշտպանել իրանց իրաւունքը և հեռագրով գանգատ անել իշխանութեանը: Այդ անցքի ճշդվելուց և կարևոր փաստեր հաւաքելուց յետոյ կաշխատեմ առանձին նամակով գրել «Մշակին» աւելի մանրամասնաբար»:

—

Նոյն տեղից մեր թղթակիցը գրում է. «Ինչպէս հաղորդել էի ազգօգուտ լրագրիդ, մի կատաղած շուն, պատառոտելով մի նորահարս հայ տիկնոջ շրթունքը, խեղճ կինը շատ ողբալի վախճան ունեցաւ: Պատմում են, որ նա իր օրհասին կորցրել էր հոգեկան ընդունակութիւնները և մինչև անգամ մի օտարոտի բան էլ են պատմում, իբր թէ նա շան պէս սկսել է հաչել: Որքան հաւատալի է այդ բանը, դժուար է ասել: Թաղման հանդիսին հետաքրքիր ամբոխը շրջապատել էր հանգուցեալ դժբախտ տիկնոջ դագաղը: Ոչ մի բանով չէ կարելի արգելք կատաղի շան կծածի առաջն առնել, ոչ մի միջոց չը կայ դրա դէմ: Մեծ բարեբարութիւն արած կը լինէր նա, ում որ յայտնի է այդպիսի մի միջոց և հրապարակ կը հանի լրագրութեամբ: Լսեցի իմ մի բարեկամը մի ժամանակ իբրև միջոց դրա դէմ առաջարկել էր մի բոյս. թէ ինչպիսի է այդ բոյսը և ինչպէս պէտք է գործ դնել իբրև դեղ, այդ մասին նա ոչինչ չէր յայտնել: Հրաւիրում եմ նրա ուշադրութիւնը դրա վրա. եթէ ձեռնհաս է, առաջարկում եմ ուղարկել ինձ այդ բոյսերից մէկը, գուցէ այստեղ հնարաւոր լինի գտնել: Եթէ չեմ սխալվում, այդ բոյսի անունը «ալպլունգ է»:

II.

—Դէ բաւական է, Սէյրան, էլ գլուխս ցաւացրիր շատ հարցափորձ անելով: Դու դեռ երեխայ ես. քեզ ինչ հարկաւոր է ամեն բան իմանալ: Քեզ հաց էլ տալիս ենք, հագուստ էլ տալիս ենք, սիրում էլ ենք. էլ ինչ ես ուզում. կեր, խմիր, խաղ արա, դասդ սովորիր: Երբ կը մեծանաս, ամեն բան կիմանաս:

«Մայրիկ, թող մի բան էլ հարցնեմ, յետոյ կը գնամ խաղալու: Ի՞նչից է որ Ներսէս աղան մեծ մեծ տներ ունի, մագազին ունի, ծառաներ ունի, այգի ունի, իսկ մենք ոչինչ չունենք:

—Ի՞նչպէս թէ ինչից է. Աստուած նրան տուել է, իսկ քո հօրդ չէ տուել:

«Ինչո՞ւ է Աստուած նրան տալիս, իսկ մեզ ոչ: Իմ հայրիկը Ներսէս աղից ինչո՞վ է պակաս:

—Շատ էլ ոչինչով պակաս չէ, բայց որ ինքը այդպէս է կամեցել, մենք ինչ պիտի անենք:

«Աստուած և Քրիստոս ջոկ ջոկ են»:

—Ո՛չ, մի և նոյնն է:

«Տէր հայրը երէկ ասում էր թէ Քրիստոս մէկ հարուստ մարդուն հրամայեց բոլոր ունեցածը ծախել և աղքատների օգտին գործ դնել: Այդ ինչ է նշանակում, որ Աստուած մէկին միլլիոններ է պարգևում, իսկ միւսին ոչինչ:

—Այ, աչքերդ ուտեմ, իսկ դու միլլիոն չես, որ Աստուած մեզ տուել է: Ներսէս աղի նման քանը իրանց բոլոր ունեցածը ինձ տան, որ քեզ իրանց տամ, կը համաձայնեմ ես: Դու ինձ համար հազար միլլիոնից էլ աւել արժես: Այս խօսքերը ասելով քարշեց Թամամը 12 տարեկան որդու կռնիցը և ճակատը համբուրեց:

«Այդ ուրիշ բան է. Ներսէս աղան էլ մի ինձ նման որդի ունի: Նա դեռ աղջիկ էլ ունի, իսկ մենք չունենք: Ասենք թէ որդին, Մուխէսը, մի դատարկ բան է, բայց Թագուհին տեսնում չես, ինչ սիրուն երեխայ է»:

—Սէյրան, որ լաւ ուսում առնես, մեծանաս, շատ փող աշխատես, էն սիրուն աղջկան քեզ համար կառնեմ, հա՞:

«Իսկ եթէ շատ փող չաշխատեմ, չես առնի, հա՞:

—Ախր Ներսէս աղան իր աղջիկը աղքատ տղային չի տալ: Ինքը հարուստ է և հարուստ էլ փեսայ պիտի ունենայ: Չէ, դու աղքատ մարդու որդի ես, նրա վրա յոյս մի դնիր:

«Բայց եթէ Թագուհին ուրիշին գնալ չուզէ և ասէ թէ աղքատ էլ լինի, ես Սէյրանին եմ ընտրում, այն ժամանակ կը տայ, հա՞»:

—Այ, անամօթ. ինչ կտրուկ, կտրուկ խօսում ես, քո ինչ այդպիսի բաներ խօսելու ժամանակն է: Ամաչում չես:

«Եթէ վատ բան է, ինչու ես դու ինձանից հարցնում, իսկ եթէ վատ բան չէ, էլ ինչու պիտի ամաչեմ: Այ, Թագուհին եկաւ. դէ հարցրու, թէ ում է կամենում գնալ:

—Թագուհի, ինչու ես եկել, հարցրեց Թամամը:

«Մայրիկն ասում է առաւօտ գայ մեզ համար հաց թխի:»

—Թագուհի, քեզանից մի խօսք եմ հարցնելու, պիտի սուտ չասես: Դու որ մեծանաս, ո՞ւմ ես գնալու:

«Ի՞նչու եմ ասում, որ դու էլ իմանաս»:

—Դէ ասա, քեզ կեռաս եմ տալու, եթէ ճշմարիտն ասես:

Անմեղ երեխան վազեց և փաթաթվելով Սէյրանի պարանոցով, համբուրեց նրան:

«Քահ, քահ, քահ, ծիծաղեց Թամամը և երկուսին էլ կեռաս տալով հրամայեց բակումը խաղալ, մինչև որ ինքը տունը սրբէ:

III.

«Մայրիկ, դարձեալ մի երազ եմ տեսել», յայտնեց Սէյրանը զարթնելով քնից մի կիրակի առաւօտ:

—Չը լինի թէ հիմայ էլ խանութիւն էիր անում, ինչպէս անցեալ շաբաթ փիլիսոփայ էիր դարձել երազիդ մէջ:

«Չէ, այդ լաւ երազ չէ»:

—Պատմիր տեսնեմ եթէ կարճ է:

«Թագուհին կանգնած էր եկեղեցու դրան մօտ: Մէկ ահագին շուն, որը ոսկէ զանգակ ունէր պարանոցից կախած, մօտեցաւ և կամենում էր ուտել նրան: Ես հարուածեցի շնին ձեռիս դաշոյնով և սպանեցի: Այդ միջոցին շնի տէրը մօտեցաւ ինձ, բռնեց իմ ականջիցս և տարաւ: Քաղաքից դուրս եկանք մի ուղիղ ճանապարհով գնացինք, գնացինք... հազար վերստից աւելի հեռացանք մեր քաղաքից: Յանկարծ ես ազատվեցի ինձ տանողի ձեռքից և սկսեցի յետ փախչել: Մեր քաղաքի ճանապարհը կորցնելով ես յայտնվեցի մէկ մութ անտառի մէջ: Այստեղ կրկին յայտնվեցաւ իմ ականջիցս բռնող մարդը, առաւ ձեռիցս դաշոյնը, գլուխս կտրեց և գցեց ինձ մէկ խոր անդունդի մէջ, որի տակը դեռ չը հասած ես զարթնեցի»:

—Մեղայ քեզ Տէր, ինչ զարհուրելի երազ ես տեսել: Լաւ, մի վախենայ, ոչինչ չի լինի: Գըլխատակդ վատ է եղել, էնդուր ես այդպիսի բաներ տեսել: Շորերդ հագիր, քեզ էլ տանելու եմ Ներսէս աղանց տուն: Այսօր նրանց երեխայքն մկրտում են և մեծ ուրախութիւն են անում:

Կէս օր էր արդէն, երբ Ներսէս աղան իր քաւորի չափ ընկերներով սեղան նստեցաւ: Կանայքը յետոյ պիտի ճաշէին:

Հիւրերը դեռ նոր էին սկսել գլուխները տաքացնել, երբ Ներսէս աղի եղբօր որդին, որ Գերմանիայում ուսած երիտասարդ էր, սեղանի նախագահից թոյլտուութիւն խնդրեց, որ երկու խօսք ասէ հիւրերի առաջ: «Պարոններ»—ասաց նա—մենք այսօր մեծ ուրախութեամբ տօնելով իմ յարգելի հօրեղբօրս նորածին որդու մկրտութեան օրը պիտի չը մոռանանք, որ կան մարդիք, որոնք ոչ միայն այդ սեղանին մասնակից չեն, այլ և մեծ կարօտութիւններ ունեն: Ինչպէս, օրինակ, մեր քաղաքում կայ մէկ երիտասարդ, որ լաւ նկարչական ընդունակութիւն ունի, բայց աղքատ լինելով ստիպված է անմշակ թողնել իր ունեցածը: Դուք ամենքդ, ինչպէս և իմ պատուելի հայրը նշանաւոր կարողութիւն ունեցող մարդիք էք: Եկէք հէնց այսօր ստորագրութեամբ մի քանի գոյացնենք ձեր միջից, և միջոց տանք յիշեալ երիտասարդին արտասահման գնալու իր արուեստի մէջ կատարելագործվելու համար»: Երբ դեռ նա շարունակում էր խօսել, շատերը անբաւական երեսներ էին ցոյց տալիս, իսկ Աբէլ աղան մինչև վերջը ծիծաղում էր: Վերջացնելով իր ասելիքը, երիտասարդը գրպանից մի թերթ թուղթ հանեց և մի մատիտի հետ միասին դրեց Ներսէս աղի առաջը, որը ստորագրելով տուաւ միւսին: Այդպէս ամենքը լաւութեամբ ստորագրում էին և միւսին տալիս: Երիտասարդը թևեր չունէր թռչելու, բայց երբ թուղթը իր ձեռը հասաւ, նայելով նրան, սաստիկ գունաթափվեցաւ: Նա առանց թոյլտուութիւն խնդրելու կրկին ոտի կանգնեց և խօսեց հետևեալը.

«Պարոններ, այդպիսի քարասրտութիւնից յետոյ, դուք յանդգնում էք դարձեալ ձեզ մարդիք անուանելու: Դուք ինչով էք մարդիք. նրանով որ գրպաններդ լիքն է...: Դու, Աբէլ աղա, ուրիշ տեղերում հարիւրներ ես փչացնում, այստեղ կոպէկներ ես ստորագրում»:

Երիտասարդը անմիջապէս դուրս գնաց, որի ետևից ամենքը բարձր ձայնով «ուռայ» աղաղակեցին: Իսկ Աբէլ աղան ի նշան բարկութեան մէկ բաժակ ջուր խնդրեց: Սեղանի վրա ամեն տեսակ խմիչքներ կային, բայց ջուր չը կար: Ներսէս աղան ինքը բարձրանալով տեղից գնաց դէպի դուռը և հրամայելով ջուր բերել վերադարձաւ իր տեղը:

Երեք րոպէից յետ գրաֆինը և բաժակը ձեռին բռնած ներս մտաւ մեզ ծանօթ Սէյրանը, որը այ-

Շնորհակալութեամբ ստացանք Սանդալի «Վիճապ, պատկեր Տաճկահայ պանդուխտ մշակների կեանքից» վերնագրով գրքոյկը: Պ. Սմբատ Սարգիսբէկեանի հրատարակութեամբ է տպված գիրքը, Թիֆլիսում, Յով. Մարտիրոսեանցի տպարանում ներկայ 1884 թւին: Թուղթը և տիպը գեղեցիկ է:

—

«Бак. Изв.» լրագիրը հաղորդում է, որ այս տարի Բագուի րէալական դպրոցում աւարտող աշակերտների թիւը շատ մեծ է: Ահա վերոյիշեալ ուսումնարանի ուսումնաւարտ աշակերտների թիւը. եօթերորդ դասատունից աւարտել են 28 հոգի. դրանցից 7 ռուսներ են, 16 հայ, 2 թուրք, 1 վրացի, 1 գերմանացի, 1 հրէայ. VI դասատունից վկայականով աւարտել են 24 հոգի, որոնցից 15 ռուսներ են, 9 հայ:

—

Կ. Պօլսի «Արևելք» լրագիրը հաղորդում է, որ հայոց պատրիարք Ներսէսի խնդիրքով սուլթանը ներումն շնորհեց Երզրումում բանտարկեալների մեծ մասին:

—

«Нов. Тел.» լրագիրը հաղորդում է, որ Կ. Պօլսում լուրեր են տարածված, որ Ներսէսը հաստատ է մնում իր խօսքի վրա՝ հրաժարվել Էջմիածնի կաթողիկոսական աստիճանից:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Լրագիրները լիքն են Ֆրանսիայի հարաւային քաղաքների՝ Տուլօնի և Մարսէլի մէջ՝ յայտնված ժանտախտի մանրամասնութիւններով: Ահա երկու շաբաթ է արդէն, որ այդ քաղաքներում օրեկան 5—10 մարդիկ զոհ են գնում ժանտախտին: Ֆրանսիական կառավարութիւնը Տուլօն ուղարկեց Բրուարդէլ և Պրուստ նշանաւոր մասնագէտներին, որոնք սկզբում յայտնեցին, թէ տարափոխիկ հիւանդութիւնը տարածվող ժանտախտ է. իսկ այժմ, Մարսէլում նոյնպէս ժանտախտ յայտնվելուց յետոյ, ենթադրում են, որ այդ տարափոխիկ հիւանդութիւնը ասիական թեթև ժանտախտի տեսակիցն է: Եւրոպական բոլոր ծովային պետութիւնները, օրինակ Սպանիան, Յունաստանը, Թիւրքիան կարգադրել են կարանտինի ենթարկել Ֆրանսիայի և Ալժիրի Միջերկրական ծովի նաւահանգիստներից եկող նաւերը:

—«Neue Freie Presse» լրագրին Փարիզից հեռագրում են, որ Տուլօնում յայտնված ժանտախտը մեծ յուզմունք է պատճառում Փարիզում: Բոլոր լրագիրները հաղորդում են տեղեկութիւններ և տպում են բժիշկների խորհուրդներ և զգուշութեան կանոններ: Առևտրի մինիստրութեան մէջ այս օրերս հասարակայ առողջութեան մասին հոգացող ընկերութեան խորհուրդը կայացաւ, բժշկապետ Բրուարդէլի նախագահութեամբ: Լսելով բժշկապետ Ֆօվէլին, որը այդ մասնագիտութեան մէջ ամենամեծ հեղինակութիւն է վայելում Փարիզում, խորհուրդը վճռեց, որ այդ տարափոխիկ հիւանդութիւնը ոչ թէ ասիական ժանտախտ է, այլ տարածական ժանտախտ է, որը միայն տեղական բնաւորութիւն ունի և արագ չէ տարածվում: Բրուարդէլ և Պրուստ բժշկապետները, որոնք Ֆրանսիայի առաջին բժիշկներ են տարափոխիկ հիւանդութիւններ ճանաչելու մէջ, գնացին Տուլօն, տեղն ու տեղը անձամբ ուսումնասիրելու հիւանդութիւնը և նրա պատճառները և փրկութեան միջոցներ գտնելու համար: Խիստ միջոցներ են գործ դրված: Ամբողջ Տուլօնը օրից օր դատարկվում է: Դէպի Փարիզ ուղևորվող երկաթուղու գնացքները լիքն են ճանապարհորդներով:

—«Հիւսիսային հեռագրական գործակալութեանը» Փարիզից հաղորդում են, որ Ֆրանսիական կառավարութիւնը վճռեց ներել Մօնսօլէմինում անկարգութիւն անող բոլոր դատապարտված անիշխանականներին, բացի Կրապօտկինից և Լուիզա Միշէլից:

—Նոյն գործակալութեանը Փարիզից հեռագրում են, որ Փարիզի առողջապահական պայմանները շատ բաւարարացուցիչ են: Երէկ ժանտախտից մեռաւ Տուլօնում 4, իսկ Մարսէլում 9 մարդ:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աստուածաշնչական ընկերութիւն: Լօնդօնում նորերումս կայացաւ բրիտանական և օտար բիբլիական ընկերութեան 80-ամեայ ժողովը: Հաշւից երևում է, որ ընկերութեան եկամուտը անցեալ տարի 2,330,000 րուբլ էր: Սուրբ գրքերի վաճառումից գոյացել էր 170,000 րուբլ գումար: Ընկերութեան հիմնվելու օրից բաժանված է 100,035,933 օրինակ աստուածաշունչ:

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Խնդրում ենք այն յարգելի պարոններին, որոնք յանձն են առել գտնելու բաժանորդներ Սանդալի „Վիճապի“ համար, ուղարկեն մեզ իրանց հասցէները, որ կարողանանք գրքերը հասցնել ըստ պատկանելոյն հետևեալ հասցէով.

Тифлисъ. Головинскій проспектъ, домъ Ананова, кв. 30, Софія Петросянъ.

1—6

Ամենապատիւ Սրբազան Տեղակալի հրամանով, առաջիկայ 1884—1885 ուսումնական տարւոյ սկզբին Գէորգեան Ճեմարանի վեցերորդ դասատան և առաջին լսարանի մէջ կընդունվեն տասը-տասը գիշերօթիկ աշակերտներ. իսկ միւս դասարաններում ի ս պ ա ռ ընդունելութիւն չի լինի: Այս մասին պատիւ ունիմ յայտնելու բոլոր խնդրատուներին „Արարատ“ ամսագրի և միւս լրագիրների միջոցով:

Տեսուչ Ճեմարանի Ա. Նահապետեան

1—3

ՍԱՆԴԱԼ

„ՎԻՃԱՊ“

(Տաճկահայ պանդուխտ մշակների կեանքից)

Գինն է 40 կոպ.

Հրատարակութիւն Ս. Սարգիսբէգեանի: Թիֆլիսում վաճառվում է—կենտրոնական և Կովկասեան գրավաճառանոցներում, Շահվէրդեանի պավիլիօնում և Շահինեանի Ծխախոտի Մագազինում:

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով.

Тифлисъ. Головинскій проспектъ, домъ Ананова, кв. 30, Софія Петросянъ.

1—6

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ յայտնում է, որ այս յունիսի 27-ին, առաւօտեան 12 ժամին, իր ներկայութեամբ, աճուրդ է նշանակված վարձով տալու Հալաբարի դաշտում գտնվող քաղաքային հողի երկու կտորներ, մէկը 1890 դեսեատին 2040 քառակուսի սաժէն, իսկ միւսը 257 դեսեատին մեծութեամբ անասուններ արածացնելու, երկրագործութեան և տնտեսական ուրիշ գրադմունքների համար, երեք տարի ժամանակով: Բարիշել ցանկացող անձինք կարող են պայմանները տեսնել վարչութեան կանցէլարիայում, առաւօտեան 8 ժամից մինչև 1 ժամը:

1—3

Արքունական Նիկօլաեվսկի ուսումնարանի համար հարկաւոր է բակով տուն ինն սենեակից բաղկացած, որոնցից հինգը պէտք է լինեն մեծ—դասատուների համար—հետևեալ տեղերում. Ոսկերիչխանից սկսած մինչև „Խլէբնայա“ անուանված հրապարակը կամ նորանց մօտակայ թաղերում: Պայմանների մասին կարող են ցանկացողները դիմել ուսումնարանի տեսուչ Պօղոս Քաթանեանցին մինչև յուլիսի մէկը Հալաբարում, Լազարևսկի փողոցի վրա, Քալանթարեանցի տներում, ամենայն օր, 7 ժամից մինչև 10 առաւօտները և 5 ժամից մինչև 7 երեկոները:

2—3

ԲՈՄԱԶԷՅ! ԲՈՄԱԶԷՅ!! ԲՈՄԱԶԷՅ!!!

Գործարանական գներով Անգլիական մագազինում, Արծրունու գալէրէյում: Նոյն տեղը ուրիշ տեղերից 30% էժան են ծախվում՝ ծալվող աթոռներ, սեղաններ և մահճակալներ, կլէօնկա, գուլպաներ և զանկապաններ, բիսկվիտներ, կակաօ և շօ-

սոր բաւական լաւ էր հագնված: Նա լցրեց բաժակը և տուեց Աբէլ աղին: Վերջին բաժակը դարդակելով դարձաւ դէպի Ներսէս աղան ասելով «Ի՜նչ լաւ որդի ունէք, Ներսէս աղա, ինչ ընդունակ երեխայ է»:

Կարծես Սէյրանի իր որդին կարծվելը ցածութիւն համարելով իր համար, բարձր ծիծաղեց Ներսէս աղան և շտապով յայտնեց, որ նա ոչ թէ իր, այլ մշակ Ոսկանի որդին է:

«Էլ ինչու էք այդքան բարձր ծիծաղում, մշակ Ոսկանը ձեր գերապատւութիւնից պակաս չէ խօ», ասաց սառն դէմքով պատանին:

—Կորիր դուրս, անպիտան, գոռաց Ներսէս աղան, աջ ոտքով սաստիկ գետնին հարուածելով, կարծես թէ գետինն էր մեղաւոր:

«Ես իմ կամքով չեմ եկել այստեղ, որ հայհոյում էլ էք: Դուք խնդրեցիք ջուր բերել, ես էլ բերի: Իսկ այժմ փախցնում էք շնորհակալութեան փոխանակ»:

Ներսէս աղան տեսնելով որ բանը վատ է գընում, վճռին համաքի կերպարանք տալու համար ծիծաղեց: Իսկ Աբէլ աղան, քարշելով իր մօտ կանգնած Սէյրանի ականջը, ասաց. «չես ամաչում, որ քո աղիդ այդպիսի պատասխաններ ես տալիս:»

—Իմ ինչ աղան է, չը լինի կարծում էք թէ ես այդ տան ծառայ եմ: Ներողութիւն արէք, մշակ Ոսկանը դեռ չէ մեռել, որ ես ձեզ նման աղաների ծառան լինեմ:

«Անպիտան երեխայ է, թող դուրս գնայ». փնթփնթաց Յարութիւն աղան Աբէլ աղի ականջին: Իսկ Սէյրանը լսեց:

—Այո, ես անպիտան եմ, որովհետև ապրում եմ մէկ մշակի դառն քրտինքի արդիւնքով: Իսկ եթէ իմ հայրն էլ Մոսկվայից ապրանք բերած և իրան մնանկ ցոյց տուած լինէր, անպիտան չէի լինի: Այդ խօսքերը Սէյրանը գիտութեամբ էր արտասանում, որովհետև նա իր մօրից լսել էր, թէ ինչ միջոցով են հարստացել Յարութիւն աղան և շատ ուրիշները: Վերջապէս նախագահը վերկացաւ տեղից և Սէյրանին ականջից բռնած դուրս տարաւ:

«Ո՜րքան շատ էին խմում», ասաց Սէյրանը, երեկոյեան մօրը հետ տնից ներս մտնելով: Խմքը Ներսէս աղան այնքան խմել էր, որ սիրտ վերածեց: Ես մտքումս ասում էի, եթէ չափաւոր խըմէին և մնացեալի փողը գործէին աղքատ մանուկների օգտին, դու էլ սիրտ չէիր վերածի, նրանք էլ ուրախ կը լինէին: Բայց ափսոս այն սփռոցը, որ գինիով բոլորովին ներկեցին: Մայրիկ, ինչ արժէր նա:

—Հարիւր րուբլով Մոսկվայումն են գնել:

«Հարիւր րուբլին տասն հազար կոպէկ է անում: Սրանով կարելի էր մատիաներ գնել և աղքատ աշակերտներին բաժանել, որ տասն տարի բանացնեն, իսկ նրանք մի ժամվայ մէջ փչացրին»:

—Դէ ինչ արած, սիրելիս, աշխարհի բանը այդպէս է:

IV.

Վերոյիշեալ տօնախմբութիւնից մի տարի անցաւ: Դեռ արևը նոր էր ծագել, ճռչոնները նոր բներից դուրս թռած նախաճաշիկ էին պտռում, մրջիւններն էլ փափուկ խոտի մէջ վզվզալով ցատկոտում էին, երբ Բ. քաղաքի գերեզմանատանը գլխաբաց կանգնած էին մի խումբ մշակներ մի քահանայի հետ միասին: Նրանցից մէկը բըռնած էր 13 տարեկան պատանու ձեռքը, որը արտասուք թափելով աշխատում էր դուրս պրծնել, բայց չէր կարողանում:

—Համբերութիւն ունեցիր, սիրելիս: Աստուծոյ բանն է, պէտք է համբերութեամբ տանենք, ասում էր մշակը և ինքն էլ արտասուքի կաթիլները աչքերիցը ներքև գլորում:

«Չէ, թող տուէք... ես չեմ կարող.. ես չեմ կարող առանց նրանց ապրել... վայ, մայրիկ, հայրիկ, ուր էք գնում, ինձ ում էք յանձնել, որ գնում էք», հեկեկալով արտասանում էր պատանին:

—Հող էիր և ի հող դարձիր, բացականչեց քահանան և մի բուռն հող ածելով գերեզմանի մէջը, հրամայեց մշակներին լցնել:

Վերջինները հազիւ սկսել էին գործ դնել իրանց թիերը, երբ պատանին ազատվելով մշակի ձեռքից, թռաւ գերեզմանի մէջը և ընկնելով դագաղի վրա գրկեց նրան: «Մայրիկ մի գնա, մի գնա, ես չեմ կարող առանց քեզ ապրել... մայրիկ, հայրիկ, ձեզ ուզում են հողով ծածկել... վերկացէք գնանք»...

Մինչև իսկ այդ դրութեան մէջ թողնելուց յետ քահանան հրամայեց դուրս բերել պատանուն, որը մեծ դժուարութեամբ կատարեցին մշակները: Մինչդեռ մի քանիսը աշխատում էին հանգստացնել նրան, միւսները հողով լցրին երկու գերեզմանն էլ:

Երբ քաղաք էին վերադառնում, մի գիւղացի հարցրեց մշակներից մէկին, թէ ով էր ննջեցեալը:

«Մշակ Ոսկանը և իր կինը» եղաւ պատասխանը:

—Ի՞նչ է պատահել երկուսին միասին:

«Երէկվայ երկրաշարժից տունը թափվել է և տակն է թողել խեղճերին: Բարեբաղդաբար որդին տանը չէ եղել, եթէ ոչ խեղճ Ոսկանի ճրագը բոլորովին կը հանգչէր»:

—Ախր, երկրաշարժը այնքան սաստիկ չէր, որ տուն կործանէր:

«Երկրաշարժը սաստիկ չէր, բայց նրանց փթած գերաններին այն էլ բաւական էր»:

—Խեղճ երեխայ, երևի սա է նրանց որդին, ինչպէս է աչքերը ուռցրել:

«Աչքերը ուռցնելով բաւականանայ, էլի լաւ է: Երեկոյեան կամեցել է ջրհորի մէջը գցել իրան, բայց մի փոքրիկ աղջիկ պինդ գրկել է և խնդրելով հանգստացրել»:

—Ի՜նչ անէ, աղբար, հեշտ բան չէ միանգամից հօրից և մօրից զրկվելը, ասաց հառաչելով գիւղացին և իր էշի պոչին հարվածելով շարունակեց ճանապարհը:

Մշակները Սէյրանին բերին, մացրին Ներսէս աղանց տնից ներս և իրանք գնացին:

«Ինչու ես այդքան լաց լինում», ասաց մի փոքրիկ օրիորդ, քարշելով Սէյրանի կռնից. «արի գնանք, պարտիզում ինձ հետ նստենք: Աչքերդ ուռել է.. չես տեսնում»:

—Ե՛կ, սիրելիս, Էկ տուն, Աստուծու բանն է, Էկ հանգստացիր, ասաց Եղիսէ քոյրին, որը թէև իր մարդու նման առհասարակ ատում էր այդ երեխային, բայց այսօր ամեն բան մոռացութեան էր տուել համարեա:

Մի ամբողջ ամիս խեղճ որբը մնալով նրանց տանը, մի կողմից ժամանակի և միւս կողմից փոքրիկ աղջկայ քնքոյշ սրտի ազդեցութեան ներքև սկսեց ծնողների ցաւը փոքր առ փոքր մոռանալ: Երբ առաւօտները գնում էր պարտիզում նստում և արտասուք թափում, իսկոյն փոքրիկ աղջիկը վազում էր նրա մօտ և հանգստացնում նրան: «Եթէ դու չես դադարի, ես էլ լաց կը լինեմ», լինում էր նրա սովորական խօսքը: Բայց, անմեղ օրիորդ, դու չը գիտես, որ այժմ մխիթարելով ապագայ դառնութիւն ես պատրաստում քո սիրելիիդ համար:

Տասն ու երեք տարեկան պատանի և ինն տարեկան աղջիկ, իրաւ է, գաղափար չունէին խակական ամուսնութեան մասին և սիրում էին միմեանց անմեղ սրտով, բայց այդ սէրը կարող էր փոքր առ փոքր փոխարկվել: Վերջը ինչ կը լինէր: Կը համաձայնէ՞ր արդեօք Ներսէս աղան փեսայացնել իրան մի խեղճ որբին, որի ծնողների թաղմանն էլ գնալը իր համար անպատւութիւն համարեց: Աղքատութիւնը մեծ բան չէր: Ներսէս աղան կարող էր մի քանի հազար րուբլի զոհելով յառաջ բերել իր փեսային: Բայց քնած էր միթէ զաւակութեան սատանան, որը բնակվում էր այդ աղայի սրտի մէջ: Ամեն բան մենք կը տեսնենք: Առ այժմ չը կարենք պատմութեան թելը:

(Կը շարունակվի)

կօլաղ. պօրտ-սիգարներ, փողի քիսաներ. խոզանակներ զանազան տեսակ, հրացաններ, ատրճանակներ և թամբեր. Թիեր, ականատներ և բահեր: թէյ առաջին հունձի և այլն: 2—10

ԷԺԱՆ ԾԱԽՎՈՒՄ Է

կահկարասիք և ամաններ, Արսէնալնայա փողոց, № 24, երկրորդ յարկ: 2—2

2,000 ամենից ՀՌՉԱԿՎԱԾ բժիշկներ վկայում են և խորհուրդ են տալիս

ԴԿ. ՊՕՊՊԻ

ԳՏԱԾ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՏԱՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

բերանը և ատամները պահպանելու այժմ գոյութիւն ունեցող որպէս ամենալաւ միջոցներ: 30 տարվայ ընթացքում փորձված

ԱՆԱՏԵՐԻՆԵԱՆ ԲԵՐԱՆ ՈՂՈՂԵԼՈՒ ՋՈՒՐ ԴԿ. Ի. Գ. ՊՕՊՊԻ ՎԻԷՆՆԱՅՈՒՄ,

ւսարիական պալատական ատամնաբոյժի, ոչնչացնում է ատամնացաւը, բժշկում է հիւանդ լնդերքը, պահպանում դ մաքրում է ատամները, ոչնչացնում է վատ հոտը, թեթևացնում է մանուկների ատամների բուսնելը, պահպանող միջոց է դիֆթերիտի դէմ, անհրաժեշտ է հանքային ջրեր գործածելու ժամանակ. մի շիշը արժէ 1 ր. 50 կ., կէս շիշը 1 ր. և 1/3 շիշը 60 կօպէկ:

Ատամնային փոշի խոտերից, արդէն կարճատև գործածութիւնից յետոյ ատամները կատարելապէս սպիտակացնում է, չը փչացնելով նրանց: Իւրաքանչիւր կարօբկայի գինը 70 կ.:

Ատամնային օծանելի պաստա ապակէ կարօբկաներում 1 ր. 20 կօպ., փորձված միջոց է ատամները մաքրելու համար:

Ատամի անուշահոտ պաստա բերանի ներքին մասը և ատամները առողջ պահպանելու համար, մի կտորը արժէ 35 կօպ.:

Ատամային պլօմբա ամենաուղիղ միջոցը դատարկ ատամները անձնապէս պլօմբելու համար: փոքրիկ կարօբկայի գինն է 2 րուբլ:

Պօպպ. Վիեննա. Կառնտներ փողոց

ՊՕՊՊԻ ԽՈՏԻ ՍԱՊՈՆ

ոջլիների, բշտիկների, երեսի բծերի, եռնդների, կոշտ մազերի և բուսոծների, քոսի, ընդհանրապէս կաշու հիւանդութիւնների և անմաքրութիւնների դէմ:

Ծախվում է թիֆլիսում դեղատան ապրանքների առևտրի Կովկասեան ընկերութեան մէջ: (չ.—1)

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(ԿՈՒԿԻԱ, ՎՕՐՕՆՑՕՎԻ ԱՐՁԱՆԻ ՀԱՆԴԷՊ)

Հիւանդները ամեն օր ընդունվում են.

Առաւօտեան՝ 9—12$^1/_2$ ժամ, ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ—վիրաբուժական, վեներական և ատամի ցաւերի:

10—10$^1/_2$ ժ. ՐՈՒԴԿՕՎՍԿԻ—մանկական և ներքին ցաւերի:

10$^1/_2$—12$^1/_2$ ժ. կին—բժիշկ ՇՄԻՏՑ—կանանց, ներքին և աչքի ցաւերի:

10—11 ժ. (կիրակի, չորեքշաբթի և ուրբաթ) ՐԷՅԽ—աչքացաւի:

11$^1/_2$—12$^1/_2$ ժ. (երկուշաբթի), ԲԱԲԱՅԵԱՆ—ներքին և ջղային ցաւերի:

Երեկոյեան՝ 5$^1/_2$—6$^1/_2$ ժ.—ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ—ամեն օր:

ԲԱԲԱՅԵԱՆ և ՐՈՒԴԿՕՎՍԿԻ—չորեքշաբթի և շաբաթ:

Համախորհուրդ (հիւանդանոցի բոլոր բժիշկների)—չորեքշաբթի և շաբաթ—6$^1/_2$—7$^1/_2$ ժամը երեկոյեան:

Հիւանդանոցը ունի սենեակներ հիւանդների և ծննդկանների համար: Երթևեկ-հիւանդները վճարում են խորհրդի համար 50 կ.: Հիւանդանոցի բոլոր բժիշկների հա-

մախորհրդի (կօնսիլիում) համար 3 մանէթ: Չքաւորները անվճար:

Հիւանդանոցի վերատեսուչ ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ

ՐԱՖՖԻ

„ՋԱԼԱԼԷԴԴԻՆ“

տպված է հեղինակի պատկերով

ԳԻՆՆ Է 1 ՐՈՒԲԼ

Թիֆլիսում վաճառվում է

Հեղինակի մօտ,—„կենտրօնական գրավաճառանոցում“,—կովկասեան գրավաճառանոցում,—Շահվերդեանի պավիլիօնում,—Շահինեանցի և Տէր-Յովսէփեանցի ծրախախոտի մագազիններում:

Օտարաքաղաքացիք պէտք է գրեն հեղինակին այդ հասցէով.

Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“.

14—20

Ր Ա Ֆ Ֆ Ի

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Խ Ա Ջ Ա Գ Ո Ղ Ի

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՏՈՐ

(III և IV մաս)

ԳԻՆՆ Է 1 Ր. 50 ԿՕՊ.

Վաճառվում է՝ „Մշակի“ խմբագրատանը,—„կենտրօնական գրավաճառանոցում“,—„կովկասեան գրավաճառանոցում“,—Գ. Շահվերդեանի պաւիլիօնում:

Օտարաքաղաքացիք պէտք է գրեն հեղինակին այս հասցէով.

Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“.

4—30

Գ. ՇԱՀՎԷՐԴԵԱՆԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ, թիֆլիսում, ընդունվում է Կ. Պօլսի „ԱՐԵՒԵԼՔ“ լրագրի բաժանորդագրութիւնը: „Արևելք“ լրագրի բաժանորդագինն է՝ տարեկան . . . . 20 ր.

վեց ամսվանը . . . . 10 ր.

Հատով ծախվում է . . . . . . 10 կ.

Բաժանորդագրութիւնը ընդունվում է ամեն ամսի 1-ին և 15-ին:

7—20

„ԿԱՎԿԱԶ ԵՒ ՄԵՐԿՈՒՐԻ“ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ (Վօրօնցօվսկայա Նաբէրէժնայա, Չիթախօվի տուն) ընդունում է բեռներ հասցնելու համար՝ Պետերբուրգ, Մոսկվա և Կասպից ծովի ու Վօլգա գետի բոլոր նաւահանգիստները: 3—3

ՄԻ ՕՏԱՐԱԿԱՆ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ, որ գիտէ անգլիերէն, ֆրանսերէն, իտալերէն և յունարէն լեզուները, շատ ձեռնտու պայմաններով կամենալով դասեր ունենալ պատրաստ է նաև ամարանոց գնալ:

Հասցէն Դվօրցօվի փողոցումը, Գալլէրէա Արծրունի, № 181:

ԹԷՅ ԱՌԱՋԻՆ ՀՈՒՆՁԻ այս տարի չափազանց ԳՈՅՆԱՒՈՐ ԵՒ ՀՈՏԱՒԷՏ: Այդ թէյից ստացված է ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ մէջ 50,000 ՖՈՒՆՏ և ծախվում է 25% ԷԺԱՆ քան թէ ուրիշ տեղ, այսինքն լաւ ԿՕՆԳՕ թէյ 1 ր. 10 կ. մինչև 1 ր. 20 կ., շատ լաւ ԿՕՆՑԱ թէյ 1 ր. 40 կ., գերազանց ՄՕՆԻՆԳ թէյ 1 ր. 60 կ. (այս թէյը ամեն տեղ ծախվում է 2 ր. և 2 ր. 50 կ.), ԿԱՍԱՈՒ թէյ 1 ր. 80 կ. և ամենալաւ ՖՈՒ-ՋԼ-ՖՈՒ թէյ 2 ր. ֆունտը քաշը առանց թղթի: Նոյն տեղը սովորաբար լինում է 500 ՆՐԿԱԹԻ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ 6 ր.—60 ր.: ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՂ մազերի համար: Երկաթէ ԳՐԻՉՆԵՐ ամբողջ կովկասի համար, շօկօլադ ՖՐԱՅ, չէֆիլդի ԴԱՆԱԿՆԵՐ, հրացաններ ԴԱՈՒ, ռէվօլվերներ ՎԷԲԼԻ, ԲԱՐՆԷԲԻԻ թամբեր, ՇՎԱՐՑԻ ալբոմներ:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԸ գտնվում է թիֆլիսի մէջ, Դվօրցօվի փողոցի վրա Արծրունու գալլէրէում №№ 156 57, 158, 159, 160: Նոյն տեղը մեծ քանակութեամբ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ և տղամարդկանց մահճակալներ 25% էժան քան թէ ուրիշ տեղ 10% էլ զիջումն: 36—100

Ներսեսեան Դպրանոցի բարձր դասատան աշակերտ քաղաքում ամառս ընդունում է պատրաստել աշակերտներ, ձեռնտու պայմաններով: Հարցնել խմբագրատանը:

2—5

Տպագրութեան համար բոլորովին պատրաստ են և շուտով մամուլի տակ կը մտնեն իմ թարգմանած հետևեալ ՉՈՐՍ գրքոյկները:

I. „ԿՆՈՋ ԿՈՉՈՒՄԸ ԵՒ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ“ հեղ. ԼՈՒԻԶԱ ԲԻԻԽՆԷՐԻ.

II. „ՈՍԿԷ ԲԶԷԶ“ (ժողովրդական վէպ ամերիկական կեանքից) հեղ. ԷԴԳԱՐ ՊՕ.

III. „ԻՆՉՊԷՍ ԿՈՊԷԿԸ ՄԻԼԻՕՆ ԴԱՐՁԱՒ“ (մանկ. վէպ անգլիական կեանքից) հեղ. ՏԻԿԻՆ ԲԱՈՒԷՆԻ.

IV. „ԱՆԴԱՄԱԼՈՅԾ“ (մանկ. վէպ դանիական կեանքից) հեղ. ԱՆԴԵՐՍԷՆԻ:

ՉՈՐՍ գրքոյկի բաժանորդագինն է 1 րուբլի:—Գրքոյկները հետզհետև լոյս կը տեսնեն մինչև առաջիկայ Սեպտեմբերի վերջը: Ուստի խոնարհաբար խնդրում եմ այն յարգելի տիկնանց և պարոններին, որոնք բաժանորդներ գտնելու նեղութիւնը յանձն էին առել, փութան ուղարկելու մեզ բաժանորդաթերթը և դրամը, որպէս զի առանց յետաձգելու, ճշտութեամբ կարողանայինք որոշել տպագրվելի օրինակների քանակութիւնը:—Օտարաքաղաքացիք դիմում են այս հասցէով: Тифлисъ, Григорію Шахъ-Будагянцу, Абасъ-Абатская площадь, д. № 8.

Գրիգոր Շահբուդաղեանց

2—5

ՍՏԱՄՈՔՍԱՅԻՆ ՑԱՒԵՐԸ

ՊԷՊՍԻՆԵԱՆ ԳԻՆԻ „ԲՈՒԴՕ“

Այս գինին շատ համեղ է և 25 տարիների ընթացքում աջողութեամբ գործ է դրվում հետևեալ դէպքերում. ԱԽՈՐԺԱԿԻ ԲԱՑԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ, ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՑԱՒԵՐ, և ԱՆԿԱՆՈՆ ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԻՒՆ:

Պէպսին „Բուդօ“ ճանաչված է փարիզի բժշկական Ակադեմիայից և ստացել է առաջին մեդալներ հետևեալ աշխարհահանդէսներին՝ ՓԱՐԻԶԻ 1867 թ., ՎԻԷՆՆԱՅԻ 1873 թ. ՖԻԼԱԴԷԼՖԻԱՅԻ 1876 թ. ՓԱՐԻԶԻ 1878 թ.:

Paris: Hottot—Boudault, 7, Avenue Victoria.

Կովկասի համար պահեստ. ԴԵՂԱՏԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԱՌԵՒՏՐԻ ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԷՋ:

30—80 (ե. շ.)

ОТКРЫТА ПОЛУГОДОВАЯ ПОДПИСКА

На еженедѣльный журналъ

„ЮРИДИЧЕСКОЕ ОБОЗРѢНІЕ“,

ИЗДАВАЕМЫЙ ВЪ Г. ТИФЛИСѢ.

(ГОДЪ ЧЕТВЕРТЫЙ)

Журналъ, какъ и прежде, выходитъ по четвергамъ, въ размѣрѣ отъ 1 до 2 печатныхъ листовъ кромѣ приложеній, по прежней программѣ.

Подписная цѣна, съ пересылкою и доставкою, на полъ года 6 р.

Полугодовые подписчики могутъ вносить при подпискѣ 3 р. и чрезъ два мѣсяца еще 3 р.

Подписавшимся на весь годъ, высылаются вышедшіе №№.

Желающіе пріобрѣсти журналъ на прежніе года, уплачиваютъ за 1881 г.—8 р. 20 к., а за всѣ послѣдующіе по 10 р. за каждый годъ. Для гг. Студентовъ годовая подписка 8 р. (вмѣсто 10), а полугодовая—5 р. (вмѣсто 6).

Объявленія, казенныя и частныя, принимаются по таксѣ за занимаемое мѣсто

Пріемъ подписки, объявленій и розничная продажа: въ Администраціи журнала—въ Тифлисѣ, Сололакская улица, д. № 10; также въ Москвѣ и С.-Петербургѣ, въ книжныхъ магазинахъ И. П. Анисимова.

Редакторъ-издатель А. С. ФРЕНКЕЛЬ.
(Присяжный повѣренный)

2—2

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 26 Іюня 1884 года. Типографія Канцеляріи Главнонач. Гражд. час., Лорисъ-Меликовская у., д. кая.